

Nexhat Ibrahim, Fakulteti i Studimeve Islame - Prishtinë

PËRKUFIZIMI I SHKENCËS SË ETIKËS

Përkufizimi i etikës islame

Përkufizimi i *etikës islame* – *ahlakut* është preokupim i shumë dijetarëve muslimanë klasikë dhe modernë dhe si rezultat të këtij preokupimi kemi shumë përkufizime, me varietete të parëndësishme. Megjithatë, pas shumë analizave mund të merret si përkufizim i gjithëpranuar se *etika islame* - *ahlatu* “është disiplinë shkencore arsimore që merret me prezantimin e parimeve morale, në të cilat zë fill zhvillimi i dobishëm edhe i shoqërisë në përgjithësi edhe të qytetarëve individualisht”.¹

Nga aspekti filozofik, etika është disiplinë teoriko-kognitive dhe brenda saj, ka ambicien, detyrën dhe temën ta verifikojë zanafillën, zhvillimin, të kryejë klasifikimin dhe sistematizimin e kategorive morale-etike, verifikojë dhe provojë të penetrojë në synimet dhe domethënien e dëshirave morale, në kriteret bazë për vlerësimin e akteve veprimeve, sjelljeve dhe veprave morale, sikur edhe përgjithësisht bazueshmërinë apo pabazueshmërinë e teorisë dhe shkencës mbi moralin.²

Juristi i ri sirian, Tarik Ramadan, me rastin e tipologjizimit dhe klasifikimit të shkencave islame për etikën pohon se “studion mirësjelljen individuale në raport

¹ Halid Buljina, *Ahlak – Islamska etika*. Glasnik Rijaseta Islamske Zajednice u Bosni i Hercegovini. nr. 9-10/1997. Sarajevo. fq. 819.

Gjerësisht për përkufizimin e etikës islame shih: Abdurrahman Hasan Hanbekete El-Mejdani, *El-Ahlakul-islamijetu we ususuha*, pjesa I, botimi VI, Damask, 1423 h./2003, fq. 10-11. Krhs.: Imad Hafaxhi Salim Amir & Mustafa Abdul-xhevvad Imran & Muhammed Abdul-fudajl Muhammed Abdul-aziz El-Kusi, *El-Xhanibul-imanijj wel-ahlakijj fil-islami*, Kairo, 1396–1397 h./1976-1977, fq. 201.

² Mustafa Spahic, *Ucenje islama*, Zenica, 2002, fq. 64.

me Zotin, vetveten, familjen, komshitë dhe shoqërinë në tërësi”³, kurse intelektual i mirënjohur F. Rahman pohon se “etika mund të përkufizohet si teori e asaj se çka nga pikëpamja morale është e drejtë dhe çka s’është e drejtë.”⁴

Një dijetarë tjetër *ahlakun* e kupton në dy rrafshë, që plotësojnë njëra-tjetrën:

1. Raporti i njeriut ndaj Allahut dhe njeriut: sjellja e njeriut ndaj Zotit - si do ta adhurosh Atë, si do ta manifestosh monoteizmin ndaj Tij dhe si do t’i shmangesh asaj që e hidhëron Atë, pastaj si do të sillesh ndaj krijesave tjera si: ndaj engjëjve, të dërguarve, njerëzve të mirë, farefisit, por edhe ndaj djajve, jobesimtarëve, mëkatarëve, hipokritëve. Katër grupet e fundit njeriu i përbuzë, apo i urren vetëm për hirrë të Allahut.

2. Raporti i njeriut ekskluzivisht si mirësjellje ndaj njerëzve, që tregon madhështinë dhe vlerën e ahlakut dhe pozitën e lartë të tij në fe.⁵

Ibn Sadr’ud-din Esh-Shirvani (vd. 1627) pohon se ahlaku është “*shkencë mbi virtytet dhe mjetet që të arrihen, mbi të ligat dhe mjetet si të ruheni nga ato...*”⁶

Kurse dijetari racionalist, Ahmed Emin, ndër të tjera pohon se “shkenca e ahlakut është ditori që sqaron domethënien e të mirës dhe të keqes, ... shpjegon qëllimin që duhet synuar njerëzit në veprimet e tyre dhe ndriçon rrugën për të punuar çka ka nevojë.”⁷

Nga disa të tjerë, etika përkufizohet si religjion i sendërtuar apo religjion praktik, e aplikuar dhe e praktikuar në raportet ndërnjerëzore dhe se etika dhe morali janë pjesë përbërëse dhe të pandashme të çdo religjioni, kurse doktrina mbi të mirën dhe të keqen janë thelbi i doktrinës etiko-morale.⁸

Dijetari bashkëkohor hanbelist El-Xhezairi *moralin* e përkufizon “si gjendje të rrënjësor të shpirtit nga i cili rrjedhin veprat e vullnetit të lirë, qofshin ato të mira apo të këqia. Sipas natyrës së tij ai i nënshtrohet ndryshimit, varësisht nga kushtet e edukimit. Nëse kjo gjendje kultivohet dhe zhvillohet në drejtim të prirjes kah virtytet, kah e vërteta, kah dashuria për të mirë, të arrihet e mira dhe fisnikja nga një anë dhe të pengohet e keqja nga ana tjetër, kjo prirje suksesivisht do të kalojë në shprehje të përhershme, kështu që aplikimi i tyre nuk do të jetë barrë dhe

³ Tarik Ramadan. Biti evropski musliman. Sarajevo, 2002. fq. 62.

⁴ Fazlur Rahman. Pravo i etika u islamu op. cit., fq. 21.

⁵ Selman Ibn Fahd El-Avde. Ahlak da’ije. Sarajevo, 2003. fq. 11-12.

⁶ Citimi i Haxhi Halifes, sipas: Nerkez Smailagic. Leksikon islama. Sarajevo, 1990. fq. 176.

⁷ Shih: Ahmed Emin. Kitab’ul-ahlak. Bejrut, 1974. fq. 12.

⁸ Mustafa Spahic. Ucenje Islama. Zenica, 2002. fq. 61.

pengesë. E kundërta e kësaj gjendjeje do të jetë nëse shpërfillet kjo prirje e lindur”.⁹

Të gjitha këto përkufizime janë të diskutueshme, nga se nuk shprehin tërë atë që nënkupton etika në islam, e po ashtu edhe nga shkaku se përkufizimi që për një shkollë të caktuar është i pranueshëm, për shkollën tjetër nuk është. Kështu për shembull, një shkollë rekomandon nënshtrimin përpara forcës dhe këtë e shikon si detyrë morale, kurse shkolla tjetër e refuzon këtë veprim, e quan imoral dhe kërkon kundërvënje dhe vetëm këtë e quan veprim moral.¹⁰

Me gjithë dallimet si pasojë e përkatësisë shkollave apo doktrinave të ndryshme, të gjithë dijetarët muslimanë pajtohen se ajeti vijues shpreh, përmban, përfshin dhe përkufizon mësimin etik islam në formën më të plotë: *“Allahu urdhëron drejtësi, bamirësi, ndihmë të afërme, e ndalon nga imoraliteti, nga e neveritura dhe dhuna. Ju këshillon ashtu që të merrni mësim.”* (En-Nahl, 90).

Prandaj, ndonëse përkufizime të shumta dhe herë-herë edhe kundërshtuese, së bashku japin një pasqyrë më të plotë të përkufizimit të etikës islame si shkencë.

Objekt i *etikës islame* - *ahlakut* janë rregullat e mirësjelljes, sipas të cilave veprimet e lira njerëzore dallojnë në *të mira* dhe në *të këqia*. Kriter absolut kemi: *“Muaji i Ramazanit që në te (filloi të) shpallet Kur’ani, që është udhërrëfyes për njerëz dhe sqarues i rrugës së drejtë dhe dallues.”* (El-Bekareh, 185).

Sipas Ibn Sadr’ud-din Esh-Shirvanit objekt i etikës janë “prirjet e lindura, virtytet e fituara dhe shpirti racional në masën në të cilën ato mund të ndikojnë te ajo.”¹¹ Çdo gjë që është në pajtim me këto rregulla, kjo është moralisht e mirë dhe çdo gjë që është në kundërshti me këtë, kjo është moralisht e keqe. Grumbullin e këtyre rregullave e quajmë *ligj moral*, kurse të vërtetat e larta sipas të cilave

⁹ Ebu Bekr Dzabir El-Dzezairi. Put pravog muslimana. I, Zenica. 1421 h./ 2000. fq. 204. Dijetarët klasikë moralin e kanë kuptuar në mënyra tejet interesante, por çdonjëri perceptim ka qenë konkret, praktik. Për shembull, Hasan El-Basriu thotë: *“Moral i mirë është të jesh me fitytërë të kthjellët e të bukur, të shkëlqejë me mirësi dhe askujt mos t’i pengohet.”*

Abdullah Ibn Mubareku thotë: *“Moral i mirë manifestohet në tri virtyte: të abstenimit nga e ndaluara, në kërkim të të lejuarës dhe në bamirësi ndaj familjes së vet.”*

Një tjetër ka thënë: *“Moral i mirë është mos ta pengosh askënd dhe besimtari të duronë.”* Sipas: Ebu Bekr Dzabir El-Dzezairi. Put pravog muslimana, I, Zenica. 1421 h./ 2000. fq. 206.

¹⁰ Muhammed Husein Beheshti & Xhevad Bahonari. Filozofia islame. (?), pa vend botimi. fq. 184-187.

¹¹ Sipas citatit të Haxhi Halifes në: Nerkez Smailagic. Leksikon islama. Sarajevë. 1990. fq. 176.

gjykojmë ndaj veprave njerëzore dhe i dallojmë në të mira dhe të këqia i quajmë si *kritere supreme të moralit*.¹²

Më tej, objekt i etikës është morali ekzistues, respektivisht praktika ekzistuese morale e njerëzve dhe përpjekjet për gjetjen e orientimeve adekuate për përmirësimin eventual të kësaj praktike. Së këndejmi në literaturën filozofike shqyrtimet etike perceptohen si valorizim teorik të të mirës apo devalorizimin e moralit të keq njerëzor, që disa filozofëve u dha shkas që etikën ta quajnë “filozofi morale” apo “teori të moralit”. Në pajtim me këtë, çdo etikan nuk është patjetër të jetë edhe moralist në kuptim të reformës praktike të moralit njerëzor, deri sa çdo moralist dhe etikan, sepse me mirësjelljen e vet praktike dëshiron të vendos edhe disa vrela etike.¹³

Dijetarët e etikës veprat që i vepron njeriu, sipas cilësive të përgjithshme, i ndajnë në:

1. *Veprat e vullnetshme* (el-a`mal`ul-iradijeh), si për shembull martesë, e cila bëhet si rezultat i gjatë i të menduarit, të planifikuarit dhe të gjykuarit etj.;
2. *Veprat jo të vullnetshme* (el-a`malu gajr`ul-iradijeh), në të cilat njeriu nuk ka shenjë të të menduarit, të planifikuarit, të gjykuarit, si për shembull sëmundjet psikologjike, infarkti etj.;
3. Veprat që *ngjusojnë* si të vullnetshme por edhe si jo të vullnetshme, varësisht nga këndi i kundërimit.¹⁴

Etika - ahlaku synon që te njeriu të zhvillojë vetëdijen mbi detyrimin e përsosurisë vetjake, por edhe vetëdija se ai është qenie shoqërore, që të jetojë në bashkësi me njerëzit tjerë dhe që ndaj tyre të ketë detyrime të caktuara. Duke e marrë parasysh se këto detyrime rrjedhin drejtpërdrejt nga nevojat e përditshme të përbashkëta, është e nevojshme vullnetarisht të miratohen. Ky është kushti i harmonisë së jetës së përbashkët dhe interesave të përbashkëta të të gjithë njerëzve

¹² Halid Buljina. Ahlak – Islamska etika. Glasnik Rijasete Islamske Zajednice u Bosni i Hercegovini, nr. 9-10/1997. Sarajevo. fq. 819.

Imad Hafaxhi Salim Amir & Mustafa Abdul-xhevvad Imran & Muhammed Abd`ul-fudajl Muhammed Abd`ul-aziz El-Kusi. El-Xhanibul-imanijij wel-ahlakijij fil-islami. Kairo. 1396-1397 h./ 1976-1977 fq. 201-202.

¹³ Mustafa Ceric, Predgovor. në: Etika u islamu. Zbornik Radova III Simpozija zagrebacke dzamije 1410 h./1990. Zagreb. 1991. fq. 2.

¹⁴ Imad Hafaxhi Salim Amir & Mustafa Abdul-xhevvad Imran & Muhammed Abd`ul-fudajl Muhammed Abd`ul-aziz El-Kusi. El-Xhanibul-imanijij wel-ahlakijij fil-islami. Kairo. 1396-1397 h./ 1976-1977 fq. 202-204. Po ashtu shih: Ahmed Emin. Kitabul-ahlak. op. cit., fq. 12-14.

dhe të asociacioneve të tyre, një garancioni i vetëm i fortë dhe i vazhdueshëm i ardhmërisë së tyre të lumtur. Të edukohet njeriu i tillë, njeriu natyra e të cilit do të përshkohej me idetë e një morali të lartë, njëkohësisht e orientuar në interesat personale dhe kolektive, është synimi më i lartë i etikës islame.¹⁵

Me fjalë të tjera, etika islame nuk është ajo që disa njerëz e njohin si *moral i fetar* “që shfaqet gjatë zbatimit të trajtave të ndryshme të adhurimit, nuk është konsumim i mishit të dërrit, alkoolit dhe të ngjashme, por është sistem që i përfshin të gjitha aspektet e jetës: atë shpirtëror, trupor, fetar, botëror, racional, emocional, individual, shoqëror etj.”¹⁶ Etika synon krahas përcaktimit se ç’është e mirë dhe e moralshme dhe ç’është e keqe dhe e pamoralshme, por edhe t’i aftësojë njerëzit edhe praktikisht në pajtim me të mirën dhe moralin në orientimin dhe zgjidhjen e drejtë të problemeve etike, të respektimit konsekuent, çka mundëson të orientohemi më mirë, më moralshëm, më me nder e dinjitet në jetën e përditshme.¹⁷

Etika teorike dhe normative

Etika teorike (ilmul-ahlak en-nadharij) merret me përshkrimin dhe komentimin e moralit ashtu çfarë ai shfaqet në jetën personale dhe shoqërore të njeriut. M. A. Draz këtë etikë e quan *filozofia etike* apo etika teorike.¹⁸ V. Pavičević *etikën teorike* e përkufizon si *degë të etikës që synon analizën, shpjegimin dhe të kuptuarit e fenomenit moral*.¹⁹ Ai më tej, në një vepër tjetër të tij pohon se etika teorike para së gjithash merret me problemin e themelimit dhe arsyetimit të gjykimit moral (respektivisht vlerësimit se diç është e mirë apo e

¹⁵ Halid Buljina. Ahlak – Islamska etika, Glasnik Rijaseta Islamske Zajednice u Bosni i Hercegovini, nr. 9-10/1997, Sarajevo. fq. 819.

¹⁶ Etika islame është e lidhur me:

1. Nevojat trupore të njeriut: “*Hani e pini, por mos shpërdoroni me marrëzi e pa masë...*”, El-A’raf, 31;

2. Me nevojat mendore të njeriut: “*Thuaju: Vështroni gjithë ç’ka në qiej dhe në tokë!*” Junus. 101; “*Thuaju atyre: Unë ju bëj thirrje vetëm juve vetëm te një gjë: që ju të qëndroni për hir të All-llahut në palë ose vetëm, dhe të mendoni thellë ...*”. Sebe’, 46.

3. Me ndjenjat dhe pasionet e njeriut: “*Vërtet që do të ngadh[njejë ai i cili e pastron vetveten dhe vërtet që dështon ai që e prish vetveten ...*”, (Esh-Shems, 9-10). Shih gjerësisht për aspektet e ndryshme të etikës: Jusuf El-Karadavi. Veçoritë e përgjithshme të islamit, Prishtinë, 2002. fq. 128-132. Risto Tubic. Britanska Filozofija Morala, Sarajevë, 1978. fq. 515-518.

¹⁷ Ekrem Murtezai. Fjalor i filozofisë, 1995. fq. 180.

¹⁸ Muhammed Abdullah Draz. Dirasatun islamijjetun fil-alakatil-ixhtimaijjeti wed-dewliijjeti. botimi II. Kuvait, 1394 h./1974. fq. 101.

¹⁹ Sipas: Vuko Pavičević, Bazat e etikës, Prishtinë, 1981. fq. 22.

keqe, korrekte apo jokorrekte). *Etika teorike* hulumton arsyet logjike, emocionale, shoqërore e edhe ontologjike-metafizike për shkak të të cilës disa veprime i lejojmë kurse të tjerat nuk i lejojmë respektivisht i gryojmë.²⁰ Fillimisht *etika teorike* nuk ekzistonte, kurse për vetësimi, miratimi i kësaj etike arsyetohej me faktin se e kanë hasur etikën e tillë nga të parët dhe si të tillë vazhdojnë ta praktikojnë. Këtë arsyetim e gjejmë edhe në Kur'an nga politetistët mekas, duke refuzuar Kur'anin. Etika teorike filloi të identifikohet dhe profilizohet me ndryshimet shoqërore në prodhim, klasët shoqërore dhe sidomos me paraqitjen e filozofisë si mendim kritik, konceptual, racional mbi botën.

Islami si fe e pastër monoteiste nuk pranon trinitetin as çfarëdo inkarnimi dhe këtë e mendon si degradim të Gjithëfuqisë dhe të Gjithëpushtetit të Allahut. Muhammedi a.s. është vetëm i dërguar dhe njeri i Zotit e jo Zot. Zoti është jashta të gjitha ndodhive, por asgjë nuk ndodh pa vullnetin dhe dëshirën e Tij. Mirëpo, ky absolutizim nuk e privon njeriun nga asnjë iniciativë apo nga vullneti i lirë, apo nga autonomia e vlerave morale. Fatalizmi nuk është në konceptimin islam, ndonëse te muslimanët ka pasur fatalizëm, sidomos në periudhën e ngecjes së muslimanëve. Ajetet kur'anore që duken me karakter predeterminist të tillë janë vetëm të shkëputur nga konteksti kur'anor. Ajetet e tilla trajtojnë çështje që s'kanë të bëjnë me veprimet relative të njeriut, por me njeriun në aspektin absolut. Njeriu si mëkëmbës i Zotit në tokë, njeriu si qenie që mendon e planifikon është tregues i mjaftueshëm se njeiu në domenin e lirie që ia ka dhënë Krijuesi është kreativ dhe dominant. Në këtë zhvillim dallohen: 1. *Drejtimi tradicionalist me etikën autoritare teonome*, dhe 2. *Drejtimi racionalist, mu'tezilitët, me etikën objektivistike dhe intuicioniste (aprioriste)*. Ata përfaqësojnë autonominë etike të njeriut.²¹

Etika normative (el-ahlak el-ameliyy) që ndryshe njihet edhe si *etika praktike* merret me përcaktimin dhe shtjellimin e normave si kërkesa, ndalesa, rregulla, standarde, udhëzime e të tjera, merren me çështjen e esencës, natyrës, domethënies, llojeve dhe mënyrës së të vlejturit të normave, me të cilat njeriu duhet të udhëhiqet në jetën e tij morale.²² V. Pavičević *etikën normative* e përkufizon si *degë të etikës që përpiqet të formulojë dhe të argumentojë normat e të vepruarit të rregullt, të*

²⁰ Sipas: Vuko Pavičević. Sociologija religije sa elementima filozofije religije. Beograd. 1980. fq. 280.

²¹ Vuko Pavičević. Sociologija religije sa elementima filozofije religije. Beograd. 1980. fq. 282-286.

Për drejtimet dhe sistemet filozofike-morale shih: Halid Buljina. Ahlak – islamska etika. Glasnik 9-10/1997, op. cit., fq. 824-827.

²² Muhammed Abdullah Draz. Dirasatun islamijjetun fil-alakat'il-ixhtimaijjeti wed-dewlijjeti. botimi II. Kuvait. 1394 h./1974. fq. 101-102.

*drejtë, të mirë dhe kështu të luajë rolin praktik, drejtues, të ndihmojë në vetë veprimtarinë.*²³

Etika normative, respektivisht sistemi i detyrave themelore në islam do të manifestohet sidomos në disa rrefta:

1) *Deklarimi i besimit* - Në islam janë pesë detyra:

- 1) Besimi në Zotin;
- 2) Besimi në engjëjt e Zotit
- 3) Besimi në librat e Zotit;
- 4) Besimi në të dërguarit e Zotit;
- 5) Besimi në botën tjetër;
- 6) Besimi në caktimin e Zotit.²⁴

Edhe pse edhe islami karakterizohet me të ashtuquajturën elitizëm, që d.m.th. se vetëm islami është fe e vërtetë²⁵, megjithatë ai nuk pretendon se nuk ka pasur fe të vërtetë dhe se islami nuk është promovuar me dhunë: "*Në fe nuk ka detyrim.*" (El-Kur'an, El-Bekareh, 256).

Në detyrime bën pjesë edhe obligimi që besimtari të gjitha detyrimet dhe raportet shoqërore dhe vlerat tjera të tij t'ia nënshtrojë fesë, bashkësisë fetare dhe vlerave religjioze.

2. *Miratimi i disa detyrave rituale në shkallën e detyrave themelore* – Muhammedi a. s. ka thënë: Islami ngritet mbi pesë (shtylla):

1) Në të dëshmuarit se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i dërguar i Zotit;

2) Në kryerjen e namazit;

3) Në dhënien e zekatit;

²³ Sipas: Vuko Pavičević, Bazat e etikës, Prishtinë, 1981, fq. 33; Ekrem Murtezai, Fjalor i filozofisë, Prishtinë, 1995, fq. 504.

Në shkencat normative bëjnë pjesë përveç atikës edhe estetika, logjika, pastaj pedagogjia, jurisprudenca etj. Shih: Ekrem Murtezai, Fjalor i filozofisë, Prishtinë, 1995, fq. 504.

Një analizë serioze rreth etikës teorike dhe praktike dhe konvergencave e divergencave të tyre ofron M. A. Draz. Shih gjerësisht: Muhammed Abdullah Draz, Dirasatun islamijjetun fi'l-alakat'il-ixhtimaijjeti we'd-dewlijjeti, botimi II, Kuvait, 1394 h./1974, fq. 100-111.

²⁴ N. Ibrahim, Tre hadithe me përkthim dhe komentim, Prizren, 1413 h./1992, fq. 12-26.

²⁵ Kjo është e vërtetë kur'anore: "*Pa dyshim feja tek Allahu është ajo Islame*". (Ali Imran, 19), dhe: "*Kush kërkon fe tjetër veç islamit, ta dijë se kurrë nuk do t'i pranohet dhe, në ahiret, ai do të jetë nga të humburit.*" (Ali Imran, 85).

4) Në të vizituarit e Ka'bes dhe;

5) Në agjërimin e ramazanit.”²⁶

Meqë për besimin folëm më lartë, detyra vijuese është *salati (namazi)*, i cili bëhet pesë herë në ditë dhe *salati* i xhumasë një herë në javë, dhe të cilit i paraprinë pastrimi islam (abdesti apo guslli). Ndonëse jomuslimanët e herëherë edhe muslimanët *salatin* përpiqen ta reduktojnë në gjimnastikë, apo në pastërti fizike, ai është edhe shumë më tepër se gjimnastika dhe pastërtia fizike. Formalizmi në zbatimin e ritualeve përbën vetëm një segment në islam.

Zekati, haxhi dhe agjërimi paraqesin detyrime fetare, etike, socialo-atruiste dhe pasurore për ta fisnikëruar njeriun dhe për ta shpënë në botën ku këto detyrime nuk bëhen nga frika por nga raporti ‘robërues’ ndaj Krijuesit, nuk bën të kryhen as nga dëshira për xhennetin, sepse detyrimet e tilla do të identifikoheshin me raportet komercialo-tregtare, që do të ishte një vullgarizim dhe degradim të detyrimeve fetare.²⁷

3. *Miratimi i disa detyrave morale në shkallë të detyrimit juridik* – Krahës shtyllave të imanit dhe të islamit, në islam kemi edhe disa detyrime tjera si mënyra e ushqimit, mënyra e veshjes së mashkullit e sidomos femrës, rregullimi i jetës bashkëshortore, rregullat dhe detyrimet me rastin e lindjes së fëmijës, cirkumizimi te fëmijët meshkuj, rregullat e fejesës dhe martesës, vdekjes etj.²⁸

²⁶ Shih: N. Ibrahim, Tre hadithe me përkthim dhe komentim, Prizren, 1413 h./1992. fq. 28-39.

²⁷ Husein Gjoza, Islam u vremenu, Sarajevo, 1976; Jusuf El-Karadavi, El-Ibadetu fil-islam, pa vit dhe vend botimi.

²⁸ Vuko Pavicevic, Sociologija religije sa elementima filozofije religije, Beograd, 1980. fq. 298-305.

Nexhat Ibrahim

CONTEMPORARY ISSUES OF ISLAMIC ETHICS

Summary

Every generation has certain responsibilities to which its fortune and misfortune, hope and despair, joy and misery, wealth and poverty, success and failure, is tied with. Life in the present days reminds us that we live in an era, in which tribal, regional, national, religious and other borders lose their meaning. World events preoccupy us more than ever. The explosion in the atomic power plant in Chernobyl in the end 20th century, the destruction of the twin towers in New York on September 11, 2001, the wars in Kosovo and Bosnia, in Afghanistan, Iraq, Palestine etc. Show that man at the beginning of the XXI century is faced with brutal egoism, a destructive civilization which knows how to kill people and to exploit nature.

Confronted with this situation, Islamic ethics gains importance in dealing with these problems.

